Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

# НАША ВОЛЯ

БЕЛАРУСКІ НЕЗАЛЕЖНЫ ДВУТЫДНЁВЫ ЧАСАПІС

Цана 20 гр.

Рэдакцыя і Адміністрацыя: Вільня, Татарская вул. 15-1

Рэдакцыя прыймае: ад 8—10 і ад 14—16

Падпісная плата: у год 3 зл. за паў году 1,50 злот. квартальна 1 зл.

№ 1 — Вільня 24 сьнежня 1935 г. — Год I

*ВІЛЬНЯ, СЬНЕЖАНЬ 1935 Г.*

Трывожна на сьвеце.

Дзесь у далёкай Афрыцы шалее вайна.

Яна гулкім рэхам адбіваецца ўва ўсіх часьцях сьвету: фашызм белых нясе „культуру“ чорным народам — за тысячы кілямэтраў гоніць войска, цягне арматы, танкі, куляметы, аэрапляны — у імя гэтай культуры і цывілізацыі забіваюць нічым непавінных, старцаў, жанчын і дзяцей. Нападаюць на безаружную першабытную краіну, каб адабраць ад чорных іхні дабрабыт і багацьце. Усё гэта прыкрываецца гучнымі, але фальшывымі фразамі, нібы цывілізатарскай місіі.

На працілежным канцы земскае кулі недзе ў Далёкай Азіі шыкуецца другая вайна.

Мір трымаецца на валаску і ў самай Эўропе.

Усе дзяржавы сьвету ліхарадачна зброяцца.

А крызыс шалее.

Беларускі народ мусіць ведаць праўду аб усіх такой велічы і вагі сусьветных падзеях.

Нясьці гэтую праўду павінна свая незалежная беларуская прэса.

---

Наш народ на сваіх землях апынуўся ў „асаблівых“ умовах.

Ня маючы свайго прадстаўніцтва ў Законадаўчых Установах Польскай Дзяржавы, застаўся зусімі адсунуты ад палітычнага жыцьця. Для народу, бяз роднае школы, без належна пастаўленае пазашкольнае асьветы, у цяжкіх эканамічных цісках крызысовага часу, адмаўляецца часта права на самае існаваньне.

І вось, каб бараніць народныя інтарэсы, каб супольнымі сіламі знайсьці праўдзівыя шляхі да лепшага заўтра, нам ізноўжа патрэбна свая незалежная беларуская прэса.

---

Вонкавыя ўмовы жыцьця не спрыяюць разьвіцьцю культурна-нацыянальнай і палітычна-эканамічнай працы сярод нашага народу. Аднак трэба сьцьвердзіць, што сьведамасьць народная паглыбляецца, што розныя перашкоды на шляхох, па якім плыве народная думка, народная праца над паправай сваёй долі, — ня могуць стрымаць гэтай магутнай плыні: народ жыве сваім жыцьцём і няма на сьвеце сілы, якая-б магла спыніць яго.

Каб адбіваць і паказваць усе бакі гэтае народнае працы, народных імкненьняў і сьведамасьці, каб бараніць народныя інтарэсы ад усякай крыўды, каб злучыць у гэтым высокім парыве ўсё здаровае, сьвежае сіламі ў нашым народзе, усё чэснае і здольнае сярод нашага распыленнага грамадзянства, — нам таксама патрэбна свая беларуская незалежная прэса, такая прэса, якая арыентуецца толькі на свой Беларускі народ.

---

Вось каротка ўсё тое, над чым павінна будзе працаваць і чаму павінна будзе служыць „Наша Воля“.

Далейшыя шляхі падкажа само жыцьцё.

А пакуль — з поўнай верай у свае сілы наперад да лепшае будучыні.

## НАПЕРАД.

Скасаваньне прыгону распачынае ў гісторыі Беларускага народу новую эпоху.

Да гэтага часу беларуская інтэлігэнцыя выходзіла з вынарадаўленых шляхоцкіх вярхоў, далёкіх ад сялянскае масы. Цяжкімі ахвярамі здабываецца магчымасьць для сялянскіх дзяцей пранікаць у муры унівэрсытэтаў. Веда адчыняе сынам вёскі вочы на сьвет. Яны усьведамляюць сабе, хто яны і да чаго павінен імкнуцца беларускі народ... У мурох увыверсытэтаў разлягаюцца гукі беларускае мовы...

І гэтая моладзь, поўная веры ў лепшую будучыню, зьвяртаецца ў бок працоўных гушчаў, каб паказаць гаротнаму земляробу ці работніку шляхі новага жыцьця. Яна нясе ім „простую, мужыцкую мову“, паказваючы, што і вучоныя людзі могуць ёю паразумевацца. І першы раз адчуў гадаваны ў цемры селянін духовую сувязь з інтэлігэнтам.

Але гэтым інтэлігэнтам ужо ня быў той вучоны павіч, каторы з пагардай глядзеў на цемру прыгоньнікаў, баючысь прызнаць, што яна ўзгадавана і замацавана ягонымі рукамі і ягоных папярэднікаў.

Калыскай першай палітычнай партыі Беларускай Рэвалюцыйнай Грамады, пераіменаванай пасьля у Беларускую Сацыялістычную Граmаду, зьяўляецца унівэрсытэцкая моладзь. Рух гэты за галоўную мэту ставіць нацыянальнае вызваленьне Беларускага народу.

Селянска-работніцкія масы адгукнуліся на кліч сваёй інтэлігэнцыі. Студэнцкая моладзь сталася перадавой часткай грамадзянства.

Па няўдалай рэвалюцыі 1905 году беларускае жыцьцё не замірае. Яно разам з друкаваным словам абымае што раз шырэйшыя кругі. З якім задаволеньнем слухаюць сяляне, сабраўшысь у вечары, як хтось граматны чытае беларускую кніжку, якая з далёкага гораду прывандравала аж у забыты куток на вёску...

Адзначаючы свае сьляды крыжамі і попелам спаленых вёсак, перакацілася над беларускай зямлёю вайна. Паасобныя кускі Беларусі апынуліся зусім ў адменных абставінах...

У мурох Віленскага Унівэрсытэту спатыкаецца жменька студэнтаў беларусаў. Каб не загубіцца пасярод іншых народаў, каб супольна працаваць для дабра беларускае працоўнае вёскі, закладаюць студэнты сваю арганізацыю. Так паўстае Беларускі Студэнцкі Саюз. Ад таго часу мінула 15 гадоў, як беларуская унівэрсытэцкая моладзь гуртуецца у сваёй арганізацыі. Саюз дае найбольш актыўных адзінак на полі культурна-асьветнае працы на нашых землях.

З прычыны цяжкіх абставінаў лік студэнтаў беларусаў вельмі нязначны у параўнаньні з лікам беларускага насельніцтва. Таму студэнцкая моладзь павінна пачувацца да тым большай адказнасьці перад грамадзянствам. Яна павінна стацца перадавой яго часткай.

І наша моладзь здае свой экзамен. Яна, змагаючы перашкоды матар'яльнага і маральнага характару, набірае гарту. Паходзячы з сялянскіх кругаў, яна беспасрэдна спатыкаецца з нядоляй вёскі, разумее яе, як ніхто, творыць нераздзельную цэласьць з працоўнымі масамі, — і адгэтуль натуральнае зьявішча — імкненьне да збудаваньня лепшае будучыні.

З якім захопленьнем прымалі сяляне студэнцкую моладзь, каторая ад Т. Б. Ш. ці Студэнцкага Саюзу чытала лекцыі па вёсках: „Аставайцесь у нас, мы вас карміць, адзяваць будзем“, — гаварылі сяляне, праслухаўшы лекцыі студэнтаў у роднай мове. Зразуменьне высокай ролі унівэрсытэцкай моладзі ў грамадзкім жыцьці і зьяўлялась крыніцаю таго урачыстага настрою, які панаваў на абходзе 15-х угодкаў Беларускага Студэнцкага Саюзу, і было прычынаю прысутнасьці у выпоўненай салі лічных прадстаўнікоў старэйшага грамадзянства.

На нас, маладых, ляжыць вялікая адказнасьць за лепшае заўтра. Найбольшы яе цяжар спачывае на той частцы моладзі, каторая мае магчымасьць расшырыць кругазоры свайго сьветапагляду праз чэрпаньне агульналюдзкіх скарбаў веды.

Мы наракаць ня маем права,
Будучыня залежыць ад нас.

В. С-і.

*Найлепшыя Навагоднія пажаданьні пасылае сваім чытачам рэдакцыя „Нашай Волі“.*

## З беларускага жыцьця.

**Выступленьне беларускага хору ў Радыё.** 21 лістапада г. г. Віленская радыёстанцыя надала на усю Польшчу выступленьне Беларускага хору пад кіраўніцтвам гр. Р. Шырмы.

За мала часу дало кіраўніцтва станцыі для беларускае песьні (толькі 15 хвілін), але і гэтае кароткае выступленьне выклікала вялікае зацікаўленьне і захопленьне хараством беларускае песьні і мастацкім яе выкананьнем. Хор прапяяў 8 песьняў, якія глыбака пранiклі ў душы слухачоў і шмат каго змусілі задумацца. Асаблівае уражаньне, як і заўсёды, выклікалі песьні сумнага характару, у якіх адбіваецца ўся душа Беларускага Народу.

Як нас інфармуюць, шмат слухачоў, як з Польшчы так і з заграніцы надаслалі у Вільню пісьмы з падзякаю за выступленьне хору, і з пажаданьнем, каб такія аўдыцыі адбываліся часьцей.

**Пчалярскі часапіс.** Мае ў хуткім часе выйсьці у сьвет наступны 7 нумар „Беларускай Борці“. Гэта адзіны у Польшчы беларускі пчалярскі часапіс, які карыстаецца ня толькі у краі, але і заграніцай добраю апініяй сярод фахоўцаў. Ўзапраўды, азнаёміўшысь са зьместам лістападовага нумару, прыходзіш да пераконаньня, што рэдакцыя мае ў ліку сваіх супрацоўнікаў выдатныя беларускія фаховыя сілы, з якімі не не сорам нам выходзіць у сьвет шырокі. Трэба такжа прывітаць помысл рэдакцыі даваць побач са спэцыяльнымі і артыкулы агульна гаспадарчага зьместу.

**„Калосьсе“.** На днях выходзіць наступны 4 нумар квартальніка „Калосьсе“, прысьвечанага справам літэратуры, навукі і мастацтва. Выдае Бел. Інст. Гасп. і Культуры.

**Узнаўленьне „Летапісу ТБШ“.** Галоўная Управа і Віленскі Цэнтральны Гурток ТБШ пасьля 2-х гадовага перарыву прыступаюць да выдаваньня свайго органу „Летапісу“.

**Новы літэратурны часапіс.** З пачаткам наступнага 1936 году мае выходзіць новы беларускі літэратурны і навуковы часапіс „Маладая Беларусь“.

**Вышлі з друку:** „Хлапец“, В. Адважнага і „Рады хворым і здаро-

## АД РЭДАКЦЫІ.

Адчуваючы балючую патрэбу беларускай прэсы, група беларускай незалежнай інтэлігэнцыі прыступіла да выдаваньня „Нашае Волі“. Мы верым, што нашыя пачынаньні, да якіх мы доўгі час рыхтаваліся, знойдуць прыхільнае спатканьне сярод беларускага грамадзянства.

Дзеля гэтага просім матэр'яльнага і маральнага падтрыманьня з боку вёскі і горада. Рэгулюючы перадплату, зьбіраючы ахвяры, пашыраючы газэту і прысылаючы весткі аб жыцьці сялян, работнікаў, моладзі і нашай інтэлігэнцыі, кожны спаўняе свой грамадзкі абавязак ў адносінах да часопісу.

Заклікаючы усіх да супрацоўніцтва, хочам верыць, што „НАША ВОЛЯ“ з бегам часу стане воляй Беларускага Народу.

**Чытайце і пашырайце сваю газэту.**

# Што трэба ведаць пра Абісынію.

Абісынія (Этіопія) адзівая туземная незалежная дзяржава у Афрыцы.

У палове 19 ст. закончыўся працэс аб'еднаньня усіх правінцыяў Абісыніі (Тэодор II), якія раней былі самастойнымі каралеўствамі і вялі паміж сабою аружную барацьбу.

У гэты самы час маладая дзяржава пачынае змаганьне з наступам эўрапейскага імпэрыялізму.

Як заўсёды, ангельцы першыя пачалі рабіць спробы, каб захапіць Абісынію. З гэтаю мэтаю ў першую чаргу былі пасланыя місыянэры. Абісынскі Нэгус-нэгесьці (цар над царамі) папрасіў місыянэраў пакінуць край і паслаў адказ ангельскаму ураду такога зьместу:

— „Вы пачынаеце з місыянэраў — хочаце вучыць нас як знайсьці збаўленьне душам,— але пасьля памалу зробіце увесь народ нявольнікамі. Мы ведаем, што сьледам за місыянэрам прыдзе купец, за купцом войска і арматы. То можа лепей забірайце сваіх місыянэраў і адразу пачынайце з апошняга — з арматаў“.

Нэгус меў рацыю. Ангельцы адказалі паходам, які ня ўдаўся. За ангельцамі ў канцы 19 сталецьця пробуюць паняволіць Абісынію Італьянцы, але нэгус Мэнэлік II у 1896 годзе дашчэнту разбіў каля Адуі італьянцаў, якія змушаны былі прызнаць незалежнасьць Абісыніі. Ад канца 19 ст. зацікаўленасьць Абісыніяй побач з Італіяй пачынае расьці ў Англіі і Францыі. Спаборніцтва між гэтымі дзяржавамі прыводзіць да умовы забяспячэньня незалежнасьці Абісыніі (13-XII-1906 г.). Аднак, ня гледзячы на такую гарантыю, гэтыя дзяржавы, акружыўшы Абісынію з усіх бакоў сваімі калёніямі; паступова захапілі ў свае рукі найважнейшыя галіны гаспадарчага жыцьця чорнае краіны: Англія фінансы — шляхам арганізаваньня мясцовага банку; Францыя — адзіную ў краі чыгунку даўжыні 788 клм.—Аддіс-Абеба—порт Джыбуці; Італія—пошту і тэлеграф Такім чынам Абісінія фактычна сталася калёніяй, пры чым найвялікшы палітычны уплыў мелі Англія і Італія.

Італьянскі фашызм, які здушыў усе праявы палітычнага жыцьця у краі, пачаў арганізоўваць масы на шлях мілітарных выступленьняў. Ваяўнічыя прамовы Мусаліні, ідэалізацыя вайны, даўно выклікалі ў Эўропе трывогу, бо здавалася, дыктатар мае зрабіць напад на Югаславію або Аўстрыю, што неухільна выклікала-б новую эўрапейскую вайну. Аднак на такі рызыкоўны шаг Мусаліні не адважыўся. Рыхтуючыся да нападу, дыктатар цынічна прызнаваўся, што італьянцам, пакрыўджаным пасьля сусьветнай вайны, трэба здабыць калёніі.

Абісынія, вельмі ласы кавалак для колёніяльнай эксплёатацыі як збоку выгаднага географічнага палажэньня, так і дзеля сваіх прыродных багацьцяў. Там ёсьць чым пажывіцца

Сваім абшарам Абісынія ў два разы большая за Германію, валадае ключамі ад водных крыніц паўночнай і ўсходняй Афрыкі, г. зн. распараджаецпа возерам Тан, якое насычае вадою Сіні Ніл. У залежнасьці ад яго знаходзяцца багацейшыя плянтацыі бавоўны ангельскага Судану і Эгіпту. Абісінія мае аграмадныя, зусім не даследаваныя прасторы, на якія ня ступала яшчэ нага эўрапейца. Тут раней за ўсіх пачалі людзі разводзіць каву, якая атрымала свой назоў ад правінцыі Кафа. Глеба дзеля культуры бавоўны па сваёй ураджайнасьці шмат перавышае эгіпскія баваўняныя плянтацыі. Ня маючы культурнай жывёлагадоўлі, Абісінія аднак валадае 80 мільёнамі рагатай скаціны і аграмаднымі стадамі коз і авечак.

На абшарах пустыні гадуюць вэрблюдоў, а ў гарыстых мясцовасьцях коняй, мулаў і аслоў. На пасьбішчах Этіопіі пасуцца антылёпы, зэбры, жырафы і страўсы. У Данакілі (правінцыя) водзяцца сланы. Галаўнейшыя драпежнікі Абісініі — леопард, леў, гіэна і шакал. У прытоках Нілу жывуць кракадылы, бэгемоты. Бяз ніякае працы на палёх Абісініі родзіцца пшаніцы болей, чымся народ можа спажываць, а ўва многіх вобласьцях краю гародніна расьце проста з зямлі, як у нас пустазельле на полі. Мёд гіне у вульлёх, не знаходзячы спажыўца. У гэтым краі растуць аліўныя і гумовыя дзеравы, фінікавыя пальмы і бананы — характэрныя расьліны для Ўсходняй Афрыкі. Золата, плятына, дыямэнты, каменны і буры вугаль, серка, медзь, жалеза і цэлы рад іншых вартасных прадуктаў сырызны — ўсё гета мае Абісынія у зусім не выкарыстаным відзе. Гэта аграмадная краіна сырызны з калясальнымі багацьцямі і некранутай плугам глебай,

Насельніцтва Абісыніі — этіопаў каля 5-х мільёнаў і каля 2-х мільёнаў нэгрыцянскіх плямёнаў. (Па некаторым крыніцам усяго насельніцтва 15 мільёнаў).

Сталіца Абісыніі — Аддіс Абеба (Новая Кветка), да якой два разы на тыдзень ходзяць цягнікі ад францускага порту Джыбуці, але нават затрымліваюцца ў дарозе, бо чыгунка яшчэ не ў належным парадку, і на рэйках у начы ляжаць стады вярблюдаў і вялізарныя чэрапахі.

Вось на гэтую краіну разгарэліся зубы італьянскага дыктатара.

Увесь сьвет з трывогай сочыць за гэройскім змаганьнем абісынцаў за сваю незалежнасьць.

Сымпатыя ўсяго культурнага чалавецтва па старане чорных.

Чым закончыцца гэтае няроўнае змаганьне узброяных паводле апошняга слова тэхнікі „культурных“ белых з чорнымі дзікарамі, сільнымі духам сваёй высокай ідэі, пакажа хіба ня так далекая будучыня.

*а.*

---

вым“ д-ра Станіслава і д-ра Ядвігі Грынкевічаў, — у выданьні „Беларускай Крыніцы“.

**У Т-ве Прыяцеляў Беларусаведы** пры Віленскім Унівэрсытэце адбыўся крытычны разбор повесьці „Хлапец“, В. Адважнага. Галоўны дакладчык Х. Ільяшевіч у вывадах адносна повесьці прызнаваў за ёю толькі „вартасьць“ прапагандную“.

**З жыцьця Цэнтральнага гуртка ТБШ.** 24 лістапада у памешканьві Беларускага Банку гр. Шырма прачытаў рэфэрат на тэму: „Значэньне літэратуры ў жыцьці адзінкі і грамадзянства“.

У канцы студзеня 1936 году гурток распачынае завочныя Агульна-адукацыйныя курсы згодна з ухваламі Ураду з дня 21 чэрвеня 1934 г. і 18 кастрычніка г. г.

**З жыцьця Бел. Студ. Саюзу.** І-га сьнежня у салі Сьнядэцкіх пры Віленскім Унівэрсытэце адбылася урачыстая акадэмія з прычыны 15-х угодкаў істнаваньня Беларускага Студэнцкага Саюзу. Прысутныя на акадэміі Рэктар Унівэрсытэту, Куратар Студ. Саюзу прадстаўнікі старэйшага беларускага грамадзянства, беларуская моладзь, студэнты украінцы, ліцьвіны, палякі. Пасьля справаздаўчага рэфэрату, прачытанага студ. Мядоўскім, і рэфэрату ідэолёгічнага, прачытанага студ. Тумашам, адбыліся прывітаньні для нашай моладзі з боку прадстаўнікоў беларускіх арганізацыяў і ад літоўскага і украінскага студэнцкага саюзаў. Прывітальныя тэлеграмы былі ад студэнцкіх арганізацыяў з Прагі чэскай, з Латвіі, з Нямеччыны, з Варшавы, Львова, Гданьску і інш Пасьля афіцыяльнай часткі акадэміі адбыліся дэклямацыі і канцэртнае выступленьне беларускага хору пад кіраўніцтвам г. р. Шырмы.

7-га сьнежня сябра Бел. Студ. Саюзу В. Склубоўскі прачытаў рэфэрат на тэму: „Нацыяналістычны і інтэрнацыяналістычны сьветапагляд“. Пасьля рэфэрату адбылася жывая дыскусыя.

Падчас калядных сьвят будуць прачытаны на вёсках сябрамі Саюзу рэфэрты папулярна - навуковага зьместу.

**Зачыненьне Гуртка ТБШ.** У м-ку Сьвіслачы зачынены адміністрацыяй Гурток ТБШ. за бяздзейнасьць. Галоўная Управа і Управа гуртка паслалі рэкурс Беластоцкаму Ваяводзе з дамаганьнем ухіленьня пастановы Ваўкавыскага Старасты, як неслушнай: гурток увесь час працаваў, меў добрую бібліятэку, некалькі сот сталых абанентаў, ладзіў спэктаклі, канцэрты, а за два месяцы перад зачыненьнем спэктакль быў забаронены Ваўкавыскім Старастай. Гэта быў апошні жывы гурток у Ваўкавышчыне.

**Беларускі спэктакль.** У в Кожава, Стаўпецкага павету, рыхтуюцца да беларускага прадстаўленьня пад час каляд; маюць быць пастаўлены пьесы: „Для бліжніх“ і „Міхалка“.

---

## З фронту афрыканскае вайны.

У пачатку кастрычніка б. г. італьянская армія распачала паход на Абісынію. Галоўная атака распачалася на паўночным фронце, дзе 120.000 армія, ўзброеная ў 450 арматаў і 3000 кулямётаў, сеючы сьмерць з самалётаў, ударыла на Адую. Па крывавай 3-х днёвай барацьбе італьянцы занялі Адую. Этыёпы, хоць даказалі ня раз, што ў іх хапае адвагі памерацца сіламі з узброеным у найбольш новыя машыны сьмерці ворагам, ня прымаюць бітвы. Яны ўцягваюць італьянцаў у глыбіню краю. Узброеныя ў шчыты са скуры гіпапатама і дзіды ваякі племя Данакілі вядуць няўстанную партызанскую барацьбу. Абісінцы нападаюць на ворага ў начы, а ў дзень хаваюцца па кустох. Пасьля блізу двутыднёвага паходу італьянцы ўстрымаліся, умацоўваючысь у здабытым краю і будуючы дарогі, а з другога боку, вядучы размовы з Англіяй. Але Англія ня йдзе на ўступкі, бо баіцца ўзмацаваньня ўплываў Італіі над затокай Адэнскай, што небяспечна для гандлёвых шляхоў з Індыяй.

Хочучы іншым способам змусіць Англію да ўступак, на пачатку лістапада Італьянцы ўзнавілі атакі. Цяпер яны спаткалі яшчэ мацнейшы адпор спэцыяльна з боку раса Сэюма, каторы ў першыя дні вайны адзначыўся ўжо начным контр-атакам на Адую. Цяпер ён знаходзіцца ізноў ўсюды; і на бакох і на тылах ворага. Не натаваныя аддаўна ў гэтыя месяцы дажджы, хваробы, пустыны, гарысты край — вось гэта натуральныя прыяцелі Абісынцаў. Паволі пасоўваючысь, фашыстоўскае войска заняло на паўдні правінцыю Огадэн, а на поўначы Макальле.

У палавіне лістапада наступае контр-атак Этыёпаў. Распачынаецца ён на паўдні здабыцьцём чатырох танкаў і шасьці панцэрных самаходаў. Мусаліні незадаволены поступам сваіх войск назначае гэн. Бадогліо высокім камісарам, а былы высокі камісар гэн. дэ Боно з тытулам маршала Італіі адклікаьы назад да краю. Ад 20 лістапада Італьянцы адступаюць пад напорам арміі абісынскай. Дажджы ў далейшым працягу памагаюць Этыёпам.

За кароткі час абісынцы адабралі ад італьянцаў большую частку занятае тэрыторыі і зліквідавалі тыя зда-

---

# Сьвятло і цемра.

(З нагоды 25-леьцця з дня сьмерці Л. М. Талстога).

*(28. VIII 1828 г. — 20-XI 1910 г.)*

Увесь сьвет ізноў перажывае вялікую страту геніяльнага пісьменьніка і вучыцяля, які бязлітасна бічаваў сучасны яму лад і маральнае уподленьне капіталістычна-буржуазнаго сьвету.

Дваццаць пяць гадоў таму назад 20-га лістапада 1910 г. на ўвесь сьвет разняслася вестка: памёр Леў Мікалаевіч Талстой.

Вялікі сум агарнуў тады ня толькі расейскую нацыю. Балючым рэхам адбілася гэтая вестка ўва ўсім сьвеце. І гэта зразумела. Чалавецтва страціла таго, хто быў ня толькі вялізарным мастаком — пісьменьнікам, але разам і вялікім сумленьнем. З усяго сьвету прыяжджалі да яго людзі, адусюль і на ўсіх мовах прысылаліся да яго кнігі, газэты, журналы, пісьмы. Па ўсім сьвеці разходзіліся яго творы. Усё пакрыўджанае, замучанае няпраўдамі людзкога жыцьця знаходзіла ў ім свайго абаронцу.

Будучы заграніцаю ў 1857 годзе Талстой быў сьведкам публічнай сьмяротнай казьні, якая зрабіла на яго патрасаючае ўражаньне (падобнае ўражаньне было толькі ў дзіцячых гадох, калі ён 9-ці гадовы хлапец даведаўся, як секлі розгамі прыгонных сялян). І вось, калі ён пабачыў у Парыжы, як галава аддзялілася ад цела і то і другое разам загручала ў скрыні, ён ня толькі розумам, але ўсёю істотаю сваею зразумеў, „што ніякія тэорыі разумнасьці існуючэга прагрэсу ня могуць апраўдаць такога паступку“. Другім разам узварушыў яго выпадак жорсткіх адносінаў цывілізаванай эўрапейскай публікі да жабрака музыканта. Аб гэтым ён расказаў у сваім „Люцэрне“, дзе горача нападае на паказную вонкавую культурнасьць эўрапейскаго буржуазнага сьвету.

Пасьля заграніцы, побач з мастацкай творчасьцяй, Талстой аддаецца грамадзкай дзейнасьці. Будучы міравым пасрэднікам ён так горача бароніць інтарэсы сялян, што ўсе абшарнікі зрабіліся яго заядлымі ворагамі і змусілі ўжо хворага выйсьці з міравых пасрэднікаў. Пасьля гэтага ён адчыняе народную школу і вучыць сялянскіх дзяцей. Адзін раз ў яго адсутнасьці жандармы наляцелі на кватэру, усё раскідалі, пабралі кнігі, паарыштавалі вучыцялёў. Можна уявіць сабе, як абурыла Талстога такая жандарская навала, калі ён прызнаваўся потым, што калі-б дома быў, „то цяпер напэўна яго судзілі-б як забойцу“.

На пачаку 70-х гадоў на Паволжы ўспыхнуў голад. Талстой едзе туды. Праз газэты і адозвы зьбірае на карысьць галодиых 2 мільёны рублеў грашыма і 20 тысяч пудоў хлеба.

У гэты час Толстой перажывае духовы крызыс, шукае заспакаеньня ў рэлігійных пытаньнях і не знаходзіць. Ад гэтага часу пачынаецца трэці і апошні пэрыяд яго жыцьця. (Першы пэрыяд моладасьць і вайсковая служба, другі — заграніца і грамадзкая дзейнасьць, — найболей пладавітыя ў сэнсе мастацкай творчасьці: „Детство, отрочество, юность“, „Казаки“, „Севастопольскія расказы“, „Война и мир“, „Анна Каренина“).

На колькі быў цяжкі гэты духовы крызыс можна бачыць з прызнаньняў Талстога, што ён „упарта заглядаўся на бэльку ў хляве“. Але сэнс жыцьця быў знойдзены, і ўжо аб самагубстве не магло быць і мовы. Побач з філязофскімі артыкуламі, ён час ад часу выпускае і мастацкія творы.

Ён выступае проці духовае цемры, якая губіць вёску („Власть цьмы“), проці ілжывае асьветы, якою заражаны горад, вышэйшая кляса яго насельніцтва („Плоды просвещенія“); паказвае неадхільную паслядоўнасьць, з якою чалавек ідзе ад пустога бяздзейнага жыцьця да распусты, ад распусты да крывавага праступства („Крэйцарава соната“); карыстаецца ўсімі способамі для распаўсюджаньня сваіх твораў, скіраваных проціў целесных караў, проціў рэлігійных і нацыянальных гвалтаў і г. д. У 1889 г. адразу ў Расеі і заграніцаю выходзіць „Воскресеніе“, вялікі раман з жыцьця 80 гадў, дзе з мастацкай яскравасьцю, тыпаў злучаецца рэзкая нота публіцыста і ўсеўладнае слова прапаведніка-красамоўцы.

На пачатку 90-х гадоў ізноу нясе помач галадуючым.

Каля трыццаці гадоў мучыўся Талстой, што ня можа перабудаваць сваё жыцьцё згодна са сваім вучэньнем. Яму хацелася стацца простым, пажыць сапраўдным людзкім жыцьцём, а не гэтай „подлой, барской жизнью“. Некалькі разоў парываўся ён пакінуць сямью, але ня мог пераштагнуць праз толькі цярпеньняў, а можа і праз труп. (Баяўся за жыцьцё жонкі).

У 1908 годзе адбылося небачанае дагэтуль сьвяткаваньне 80-ці летняга юбілею: з ўсіх канцоў сьвету выражалася поўная згода з тым, чаму ён вучыў у сваіх творах. А праз два гады ён пакінуў Ясную Паляну, каб пайсьці у народ, жыць з народам, аб якім ён раней пісаў: „Да

## Эгіпет бароніць сваю незалежнасьць.

У палове лістападу ў Эгіпце адбыліся крывавыя падзеі, якія рэхам пракаціліся па ўсей эўрапэйскай прэсе. Раней чым пазнаёміць нашых чытачоў з самымі падзеямі, затрымаемся крыху над тым палажэньнем, ў якім знаходзіцца сучасны Эгіпет.

Эгіпет — краіна земляробскае гаспадаркі. Дзякуючы ураджайнасьці глебы і спрыяючым кліматычным варункам у Эгіпце зьбіраецца ў год 2—3 ураджаі. Галоўным прадуктам Эгіпту зьяўляецца бавоўна. На гэта зьвярнула сваю ўвагу Англія і ў 1882 годзе забрала Эгіпет, які да таго часу знаходзіўся ў залежнасьці ад Турцыі. Захапіўшы Эгіпет, Англія зьвярнула ўсю сваю ўвагу на разьвіцьцё гадоўлі бавоўны, каб забяспечыць сваю бавоўняную прамысловасьць у сырызну і унезалежніцца ад амэрыканскага капіталу. Да 1914 г. Англія зусім бязпраўна гаспадаравала ў Эгіпце, і гаспадаравала так, як і ў іншых сваіх калёніях, вызываючы нездаволеньне падняволенага народу. У 1914 годзе, калі Турцыя ўвязалася ў сусьветную вайну па старане Нямеччыны, Англія афіцыяльна абвяшчае свой пратэктарат над Эгіптам. Па заканчэньні вайны, калі быў кінуты лёзунг самавызначэньня народаў, Англія пачула, што ня будзе ў сілах утрымаць у сваіх руках усе свае калёніі, дык, каб ня страціць іх зусім, пачынае абвяшчаць іх незалежнымі дзяржавамі, якія афіцыяльна ў саюзе з Англіяй твораць Вялікабрытанскую Імпэрыю, а фактычна па старому астаюцца такімі самымі яе калёніямі.

У 1922 годзе атрымаў гэтакую незалежнасьць і Эгіпет. Прызнаючы гетую незалежнасьць Англія пакінула за сабой толькі (!) права 1) абароны сваіх шляхоў камунікацыі (Суэцкі канал), 2) абароны Эгіпту ад захопу яго іншымі дзяржавамі, 3) апекі над інтарэсамі чужаземцаў і 4) прызнаньне умовы з 1899 г. у справе Судану.*) Гэтыя засьцярогі рабілі Англію поўным гаспадаром у „незалежным“ Эгіпце, тым болей, што на чале яго быў пастаўлены паслушны і залежны ад Англіі кароль Фуад і адпаведны Урад.

У 1930 г. кароль распусьціў парлямэнт, знёс дэмакратычную канстытуцыю і пачаў самадзяржаўна правіць Эгіптам, зразумела ў напрамку пажаданым англійскаму ураду.

Партыя эгіпецкіх нацыяналістаў „Вафд“ і партыя эгіпетскіх лібэралаў ужо даўно дабіваліся узнаўленьня дэмакратычнага і парлямэнтскага ладу, але кароль, апіраючыся на падтрыманьне Англіі, на гэта не згаджаўся. З выбухам вайны ў Абісыніі Англія пачула пагрозу сваім інтарэсам у Афрыцы і каб забяспечыцца на выпадак вайны пачала карыстацца тэрыторыяй Эгіпту, каб умацаваць свае пазыцыі ў Афрыцы, апіраючыся на свае „правы і абавязкі“ абароны Эгіпту. Пачаліся розныя вайсковыя прыгатаваньні і работы, павялічыліся вайсковыя гарнізоны ў гарадох Эгіпту, павялічылася англійская флёта ў Александрыіі і г. д. Усё гэта выклікала ў краі дарагоўлю, а адначасна занепакоіла ня толькі левыя палітычны групы, але і эгіпетскіх нацыяналістаў. Усе яны пачулі новую нябяспеку і рашыліся бараніць сваю незалежнасьць.

І вось 15 лістапада с. г. тэлеграф прынес з Каіру (сталіца Эгіпту) весткі аб разрухах, якія пачаўшыся у сталіцы і гор. Танты, перакінуліся і ў шмат іншых гарадоў, з якіх рушылі паходы маніфэстантаў на Каір. Англійская паліцыя рашуча прынялася ліквідаваць разрухі, ужываючы пры гэтым агнястрэльнае аружжа. Тоўпы маніфэстантаў адказалі паліцыі каменьнямі і палкамі. Вынік — 2 забітых і 150 раненых.

Актыўны ўдзел у руху прыняла студэнцкая і вучнёўская моладзь. Паводле афіцыяльнага камунікату падчас падзеяў ў унівэрсытэце выстраламі ангельскай паліцыі было ранена 21 студэнт, з якіх 2-х на другі дзень памёрлі. Унівэрсытэт уладамі зачынены. Наступнага дня адбылася вялікая партыйная сходка партыі „Вафд“. Прысутных на сходцы было больш 30 тысячаў асоб. Калі на трыбуне зьявіліся павадыры партыі, прысутныя спаткалі іх выклікамі „хай жыве забастоўка“, „хай жыве рэвалюцыя“, „хай жыве незалежнасьць“. Адначасна былі чутны варожыя выклікі па адрасу ангельскіх уладаў. Пры заканчэньні была прынята рэзалюцыя, якую Нагас-паша (правадыр „Вафду“) назваў абвешчаньнем вайны праз партыю Вафдыстаў. Рэзалюцыя гэтая заклікае увесь народ, усе арганізацыі і партыі адмовіць супрацоўніцтва з ангельцамі, „пакуль апошнія будуць нарушаць канстытуцыю і незалежнасьць краю“. Далей рэзалюцыя дамагаецца адстаўкі ўраду і адмаўляе падтрыманьне кожнаму ўраду, які згодзіцца на супрацоўніцтва з Англіяй, будзе уважаць гэтакі ўрад за ворагаў краю і будзе вясьці з ім барацьбу ўсялякімі спосабамі.

Паводле тэлеграм з Каіру ад 16-XI, выканаўчы камітэт партыі „Вафд“ унёс пратест у Лігу Народаў супроць нядаўняе заявы ангельскага міністра Хора па эгіпэцкаму пытаньню, якую пратэст прызнае супярэчнай з правамі Эгіпту і якая выклікала разрухі.

21 у Каіры і іншых гарадох адбылася агульная забастоўка ў знак жалобы па забітых падчас разрухаў. Прабег забастоўкі спачатку быў досыць спакойны. Крамы эгіпцянаў былі зачынены. Вялікшыя крамы, якія спачатку не зачыніліся ўсё-ж пад прымусам маніфэстантаў прымушаны былі зачыніцца. Перад галоўнай селібай „Вафду“ з гарачай патрыятычнай прамовай выступіла маладая дзяўчына. Прамова была выслухана праз прысутных з вялікім энтузыязмам

Усе гэтыя падзеі не перашкодзілі аднак вайсковым прыгатаваньням ангельцаў. Работы іх у гэтым напрамку пасоўваюцца наперад, а дасёляшні камандзір суэцкага порту эгіпцянін заменены ангельцам.

Як падаюць апошнія дэпэшы з Каіру, Кароль Фуад, зразумела з дазволу ангельскага ўраду, зьвярнуў канстытуцыю 1923 году. Дэкрэт караля прыняты з задаваленьнем, але народ эгіпецкі не адмаўляецца ад далейшага змаганьня за поўную незалежнасьць.

—·—

*) Па гэтаму дагавору Суданам карыстаюцца супольна Англія і Егіпет.

## Забастоўка ў капальнях вугля.

25—27 лістапада блізу ўва ўсіх капальнях вугля адбылася 3-х днеўная маніфэстацыйная забастоўка.

Прафэсыянальныя Саюзы работнікаў нетракапальнае прамысловасьці выступілі з дамаганьнем скарачэньня рабочага дня пры адначасным захаваньні заработнае платы, поўнае аплаты водпускаў і іншымі. Дзеля асягненьня паразуменьня паміж работнікамі і прамыслоўцамі была створана адумысная камісія з прадстаўніком ураду за старшыню. Працы камісіі пасоўваліся вельмі слаба, а справа скарачэньня рабочага дня не пасоўвалася ні на шаг. Прафэсіянальныя саюзы не маглі з гэтым пагадзіцца і дзеля гэтага склікалі на 21 лістапада агульную конфэрэнцыю дэлегатаў капальняў і гут. Конфэрэнцыя гэтая, пры удзеле каля 1000 дэлегатаў, прызнала, што успомненая справа не пасоўваецца наперад з віны прамыслоўцаў і дзеля гэтага пастанавіла абвясьціць 3-х дноўную протэстацыйную забастоўку, якая і адбылася ў вызначаных днях 25—27 лістапада.

Падаём прабег забастоўкі паводле газэты „Работнік“.

У панядзелак 25-га забаставалі блізу ўсе капальні вугля ўва ўсіх раёнах. З гутнаў Горнага Шлёнску забаставалі толькі тыя, работнікі, якіх належалі да клясавага саюзу. Баставаўшыя работнікі трымаліся бадзёра. Давераныя работнікаў даглядалі за парадкам у капальнях.

Другі дзень забастоўкі выказаў яшчэ больш еднасьць рабочае клясы. Забаставала некалькі капальняў, якія у першым дні не далучыліся да забастоўкі. Конфэрэнцыя дэлегатаў капальняў, пасьля гарачае дыскусыі сцьвердзіла, што неўдача поўнае забастоўкі сярод гутнікаў тлумачыцца толькі тым, што ня ўва ўсіх гутах была ў адпаведны спосаб праведзеная акцыя падгатоўкі да забастоўкі і дзеля гэтага было пастаноўлена склікаць у паасобных гутах сходы

(Працяг на адвароце).

быткі італьянцаў, якія дасталіся ім дарагою цаною.

Як падаюць апошнія тэлеграмы с фронту, абісынскае войска зноў распачала атакі на паўночным фронце. Войска раса Іміру распачала бітву з італьянцамі над ракою Таказзэ і перайшло яе ў некалькіх мяйсцох. Італьянцы панясьлі вялікія страты. Бітва даходзіла да штыкавых атакаў. Баі ідуць каля сьвятога гораду Аксум.

Адначасна вядзецца заўзятая барацьба ў 30 кілямэтр. на паўночны захад ад Адуі і на поўнач ад Макальле. Перамогі на фронце з вялікаю радасьцю і задаволеньнем прыняло усё насельніцтва Адіс-Абэбы.

На паўдзённым фронце ня было ніякіх апэрацыяў.

Па апошнім весткам Макальле ўзята асісінцамі. Італьянцы адтсупаюць, баючысь акружэньня.

## Спроба Лявала ліквідаваць вайну.

Французкі прам'ер Ляваль, які на кожным шагу, нават сваей унутранай французкай палітыкі, выяўляе пэўныя сымпатыі да італьянскага фашызму, падчас італа-абісынскага канфлікту шукае такіх шляхоў да яго ліквідацыі, каб ня была пакрыўджана Італія.

Толькі згоднае становішча усіх сяброў Лігі Народаў змусіла і Лявала прызнаць Італію за нападаючую старану і галасаваць за санкцыі ў адносінах да яе. Але ўсё гэта не перашкодзіла Лявалю і ў далейшым вясьці палітыку аглядаючыся на Мусаліні. І вось у той час, калі ў Жаневе меў сабрацца „Камітэт 12“, каб разглядзець справу забароны ўвозу у Італію некаторых новых прадуктаў, а ў тым ліку бэнзыны, гэтак патрэбнай Італіі для вайсковых мэтаў, Ляваль апрацаваў, у паразуменьні з ангельскім міністрам Хора, новы праект ліквідацыі вайны, па якому аддае Італіі блізу паловы Абісыніі.

Гэты праект зразумела выклікаў абурэньне ня толькі ў Абісыніі і Англіі.

Рада Лігі Народаў, якая была склікана дзеля гэтага на 18 сьнежня, ня выказала захопленьня праектам Лявала — Хора. Ангельскі дэлегат пры Лізе, мін. Эдэн, каб ратаваць гонар Англіі, выракся афіцыяльна гэтага праекту, а сам Ляваль змушаны быў прызнаць, што праект яго не зьяўляецца непаграшымым. Ляваль зазначыў, што калі сучасная спроба ня будзе прынята праз ўсе зацікаўленыя стораны, то Рада Лігі ня будзе усё-ж звольнена ад абавязку шуканьня шляхоў да ганаровае і справядлівае ліквідацыі спрэчкі. Дэлегат Абісыніі зажадаў, каб усе сябры Рады выказалі свой пагляд на праект. Як, падае Рэйтар, праект Лявала—Хора ня будзе прыняты праз Раду Лігі

А пакуль што міністар Хор ужо падаўся у адстаўку. Тое самае, як трэба спадзявацца, чакае і Лявала.

як-жа не радавацца, жывучы сярод такога народу, як не чакаць усяго самага прыгажэйшага ад такога народу“.

Толькі жыць болей не прышлося вялікаму Льву: ён прастудзіўся ў дарозе і памёр на маленькай станцыі Астапава са славамі: „Вы ўсё клапоціцесь каля аднаго Льва, а на сьвеце многа мільёнаў, якія мучацца“.

---

У апошні пэрыяд жыцьця Талстога, пасьля рэвалюцыі 1905 году, у Расеі запанавала ізноў цяжкая рэакцыя. Сталыпінскі „галстук“ (пятля шыбеніцы) павіс на шыі перадавой часткі інтэлігэнцыі, сялян і работнікаў.

Чорная сотня пад кіраўніцтвам члена Дзяржаўнай Думы, абшарніка Пурышкевіча, рабіла дзікія пагромы, лаяла „инородцев“, мазала дзёгцем жыдоўскія брамы, ладзіла антыпольскія (Холмшчына) працэсіі. Палітычная атмосфэра была жудасная: на ход і працу дзяржаўнага апарату мелі найбольшы ўплыў зьдзічэлыя манахі (Іліодор, еп. Гермоген) ды Распуцін. Газэты што дня прыносілі весткі аб сьмяротных казьнях. Усё прыціхла. І толькі Талстой адважыўся адкрыта падаць голас пратэсту. Ягоны артыкул „Не могу молчать“, дзе ён просіць накінуць і яму на шыю намыляную вяроўку, бо яму сумленьне не дазваляе быць спакойным і жыць, калі браты гінуць на шыбеніцах, — яго „Не могу молчать“, як маланка, абляцела наўкола ўсёй зямное кулі. І ні водзін жандарм не пасьмеў зачапіць Талстога,— не пасьмеў, бо Толстой быў сумленьнем не аднэй Расеі, а ўсяго чалавецтва.

Але-ж затое, як ненавідзела яго рэакцыя! Як зацята яна баролася з ім, нападала і бэсьціла!

Гэта зразумела: слугі цемры заўсёды баяцца сьвятла.

Барацьба Армузда з Арыманам*), Белабога з Чорнабогам, сьвятла і цемры, гэта адвечны закон сусьвету.

Сьвятло Талстога сьляпіла і сьлепіць вочы дзецям Чорнабога, дзецям цемры.

Ідэолёг польскага абшарніцтва п. Цат пераймае ненавісьць царскай чорнай сотні да Талстога і робіць апошнага у сваім віленскім „Слове“ (№ 323 з дня 24-XI-1935 г.) ня больш і ня меньш, *як забойцай вялікага народу і вялікай дзяржавы*.

Для п. Цата пагромшчык палякаў жандарм Эўропы, цар Мікалай І-шы ёсьць „rycerz świętego przymierza“, але Толстой, у якога палякі шукалі маральнага падтрыманьня проці царскага гвалту, — забойца. Вось што значыць страх цемры перад сьвятлом!

Для нас беларусаў цатаўшчына ненавісная таму, што імкнецца давясьці наш народ да палітычнай і нацыянальнай сьмерці, робіць тое што рабіла расейская чорная сотня над жыдамі і палякамі. Толькі розьніца ў тым, што Расея мела Талстога, які адважна кідаў праўду ў твар ворагам народу: Цяпер няма такога агульна-людзкаго сумленьня, да якога за маральным падтрыманьнем маглі б зварочвацца прадстаўнікі беларускага народу.

Па нашаму рана таксама чытаць атходную ліганію расейскай нацыі. Яна жыве. Жыве таму, што магла даць сьвету такога Талстога. Аб жывучасьці гэтай нацыі кажуць нам выпушчаныя ў сьвет 11,650,000 кніг твораў Талстога і падрыхтаваны поўны збор яго твораў у 96 томах. Тое самае робіцца і с творамі Пушкіна. Нельга забываць аб вучоных досьледах Паўлава, Капіцы, Шмідта і шмат іншых па ўсім галінам навукі, мастацтва, літэратуры. Ці магла-б дасягнуць такіх вынікаў мёртвая нацыя?

Яркае сьвятло Талстоеўскага геніяя, на якога з подзівам і любоўю глядзіць усё, што ёсьць ўзапраўды культурнага на зямлі, засьляпіла цатаўскія вочы і выклікала гістэрычны лямэнт с цяжкім абвінавачваньнем генія у забойстве сваёй нацыі, — абвінавачваньнем таго, хто зьяўляецца гордасьцю і славай гэтай нацыі,

Талстога праклінае ўсё цёмнае, распустнае, а ўсё жывое, жыцьцёвае яшчэ над сьвежай магілай яго злучылася ў адзін парыў да жыцьця, да сьвятла, да праўды.

Расказваюць, што Талстой адзін раз ішоў да станцыі. Па дарозе на сьнезе ўбачыў напісаныя нейкім хуліганам лаянкі. Ен сьцёр іх і напісаў: „Братья любите друг друга...“ Нам здаецца, што і цяпер 25 год таму адышоўшы са сьвету вялікі геній прадаўжае сваю справу, вялікую справу любові да людзей. Кожным творам, які глыбей трапляе да сумленьня ўсіх народаў сьвету, ён сьцірае брудныя наслаеньні, каторыя здолелі ўпісацца ў адносінах паміж людзьмі і народамі, цёмныя сілы, дзеці Чорнабога.

*В. М.*

*) Бог сьвятла і бог цемры — паводле старажытнай пэрсыцкай рэлігіі стала вядуць барацьбу, якая мусіць даць перамогу сьвету над цемрай.

і усьведамляць работнікаў аб значэньні акцыі барацьбы за скарачэньне рабочага дня.

Трэці і апошні дзень забастоўкі прайшоў таксама ў поўнай згодзе. У некаторых капальнях дырэкцыі рабілі спробы зламаць забастоўкі пры помачы штрайкбрэхэраў, але гэта неўдалася. Работнікі выказалі поўную салідарнасьць. У чэцьвер 28-га лістапада ўсе капальні прыступілі да працы.

Заслугоўвае на ўвагу той факт, што падчас забастоўкі саюзы работнікаў атрымалі шэраг прывітаньняў і пажаданьняў посьпеху ў распачатай барацьбе за галоўнае дамаганьне працоўных і пры гэтым прывітаньні ня толькі ад работнікаў, але і ад селян і працаўнікоў умысловых.

# У Польшчы.

**Паўнамоцтвы для Ураду.** Прэм'ер М. Касьцялкоўскі і Віцапрэм'ер Квяткоўскі выступілі перад надзвычайнай сэсіяй Сойму з праектам мерапрыемстваў, якія Урад мае ўвясьці з мэтаю аздараўленьня гаспадарчага жыцьця краю і барацьбы з крызысам.

Сойм і Сэнат згадзіліся з праектамі Ўраду і далі апошняму паўнамоцтвы выдаваць законы ў парадку дэкрэтаў.

**Новы падатак.** Першым законам, які выдаў Урад на падставе уставы аб паўнамоцтвах, зьявіўся закон аб новым падатку ад пэнсіяў працаўнікоў дзяржаўных і самаўрадавых установаў. Пэнсіі да 100 зл. падаткам не аблажаны. Скаля падатку паступовая. Падатак уведзяны на 2 гады з мэтаю зраўнаважыць дзяржаўны буджэт.

Адначасна з увядзеньнем успомненага падатку выданы дэкрэт аб рэформе падатку ад даходу. Рэформа палягае на тым, што скасаваны крызысовы дадатак да падатку, але затое падвышана блізу у 2 разы скаля самага падатку.

**Абніжка цэн на артыкулы першае патрэбы.** Пасьля падвыжкі падатку ад даходаў, Урад выдаў некалькі распараджэняў у справе абніжкі цэн на артыкулы першае патрэбы.

У першаю чаргу абніжана цана цукру, які прадаецца зараз у дэталі па 1 залатоўцы за кіляграм. Далей абніжаны цэны на вугаль, газу, жалеза і паперу.

**Вываз скаціны у Нямеччыну.** Апрацаваны ужо правілы закупу сьвіней дзеля вывазу ў Нямеччыну. Закуп будзе адбывацца безпасьрэдне ад земляробаў на пунктах, арганізаваных праз Ральнічыя Палаты. Да 1 студзеня 1936 г. абавязываюць наступныя мейсцовыя цэны: пры вазе штукі ад 100 да 130 кгр. па 70—80 гр. за 1 кгр. жывой вагі і пры вазе штукі ад 130 да 180 кгр. — ад 80 да 90 гр.

**Зачыненьне картэляў.** Міністар гандлю і прамысловасьці, на падставе закону аб картэлях, зачыніў 44 картэлі з розных галін прамысловасьці, а пераважна працуючых у прамысловасьці жалезнай, мэталёвай, папяровай і мінэральнай.

**Новы Міністар Асьветы.** Прафэсар хэміі Варшаўскае Палітэхнікі сэнатар д-р Вайцех Сьвентаслаўскі назначаны міністрам веравызваньняў і асьветы.

**Новы Віленскі Ваявода.** Віленскім Ваяводаю назначаны дыплёмаваны палкоўнік Людвік Бацянскі. П. Ваявода 4-га сьнежня прыбыў з Варшавы у Вільню і прыступіў да выкананьня сваіх абавязкаў.

**Працэс аб забойства мін. Перацкага.** У Варшаве адбываецца судовы працэс аб забойства міністра ўнутр. спраў Перацкага На лаве абвінавачаных знаходзіцца група украінцаў, якія абвінавачваюцца ў падрыхтоўцы забойства. Фактычны забойца здолеў уцячы і на лаве абвінавачаных не знаходзіцца. 17 сьнежня акончылася пытаньне сьведкаў. Наступнае паседжаньне суду вызначана на 27 сьнежня.

**Зьмена Ваяводы ў Наваградку.** Наваградзкі ваявода Свідэрскі распараджэньнем п. Прэзыдэнта перанесены ў „нячынны стан". Як падае „Кур'ер Віленскі" ваяводаю мае быць назначаны шэф кабінэту Міністра Спраў Вайсковых палкоўнік Сакалоўскі.

**Адчыненьне буджэтнае сесіі Сойму.** 5 гэтага сьнежня адчынілася звычайная буджэтная сэсія Сойму. На першым паседжаньні з вялікаю прамоваю выступіў віца-прэм'ер і міністр фінансаў Е. Квяткоўскі, які ахарактарызаваў гаспадарчае і фінансавае палажэньне краю і прадставіў Сойму ўрадавы пляй барацьбы з крызысам.

Міністар прызнаў, што за апошнія гады ні водзін дзяржаўны буджэт ня быў зачынены без дэфіцыту: дэфіцыт зрабіўся „хранічным" і ад пачатку крызысу да 1 лістапада г. г. агульная сума дэфіцыту дасягнула сумы 1.140 міліёнаў злотых. Далей з гэтакім станам рэчоў Урад ня можа гадзіцца. У сваей барацьбе з крызысам Урад, як і яго папярэднікі, ня лічыць магчымым уступіць на шлях інфляцыі (абніжэньне вартасьці злотага шляхам выпуску новых папяровых грошаў).

Характарызуючы гаспадарчы стан краю прамоўца, паміж іншым, зьвярнуў увагу на цяжкі стан вёскі. Даходы земляробства абнізіліся больш як у тры разы, даўгі не паменьшыліся, а задоўжанасьць падатковая яшчэ наадварот павысілася. Вытварылася дзеля гэтага сытуацыя, што значна абнізілася спажывецкая здольнасьць селянства і „веска ў 20 стагодзьдзі вярнулася назад блізу што да натуральнае гаспадаркі" (задаволеньне сваіх жыцьцёвых патрэбаў з свайй уласнай гаспадаркі ня купляючы нічога на старане) і пры гэтым вёска задавальняе свае самыя неабходныя патрэбы ў найменшых разьмерах.

Дзеля ўсяго гэтага п. Міністар лічыць патрэбным правядзеньне „глыбокіх рэформаў у будове грамадзкае гаспадаркі".

**Амністыя.** 17 сьнежня Сойм прыняў уставу аб амністыі. Закон прайшоў ў урадавай рэдакцыі і пашыраецца на вязьняў, як крымінальных, так і палітычных. Амністыя не зачапае вязьняў палітычных доўгасрочных, палітычных эмігрантаў і „праступкаў" прасовых, 20 сьнежня устава знаходзілась на парадку дня Сэнату і была прынята. Трэба спадзявацца, што яшчэ да калядных сьвятаў вязьні, на каторых пашыраецца амністыя, знойдуцца на волі.

# З усяго сьвету.

— Лік безработных ува Францыі, каторыя атрымліваюць урадавыя запамогі, ад 16 да 28 лістапада павялічыўся на 5766 і вынасіў 404200 асоб. У гэтым самым часе у мінулым годзе было зарэгістравана безработных меньне на 34700 чалавек.

— Злуч. Штаты Паўн. Амэрыкі абвясьцілі афіцыяльны камунікат аб забароне вывазу у ваюючыя дзяржавы некаторых тавараў. У сьпіску забароненых тавараў фігуруюць вугаль, медзь і хэмікаліі (вырабы хэмічнае прамысловасьці).

— У Маскве 14 лістапада адбыўся 1 кангрэс „стаханаўцаў". Кірунак званы пад назовам „стаханаўшчыны" палягае на ініцыятыве і дамысьлівасьці работнікаў у напрамку знаходжаньня новых мэтодаў працы дзеля павялічэньня яе выдайнасьці. Стаханаўцы пабіваючы рэкорд за рэкордам гэтым павялічываюць свае заработкі, што мае вялікае значэньне ў жыцьці работнікаў у зьвязку са скасаваньнем выдачы тавараў на карточкам.

— У начы з 7 на 8 сьнежня эстонская паліцыя выкрыла тайны загавор эстонскіх камбатантаў (удзельнікаў вялікае вайны), якія мелі зрабіць у Эстоніі фашыстоўскі пераварот. Арыштавана 20 асоб, якіх будзе судзіць вайсковы суд.

— У Грэцыі уведзена манархія і Кароль, які ад 1923 г. жыў у Англі. на выгнаньні зноў вярнуўся на трон. Зварот караля у Грэцыю узмацоўвае там уплывы Англіі, што мае для апошняй велікае значэньне ў сувязі з напружаньнем адносінаў з Італіяй.

— Францускі урад выпусьціў 10 г. м. новую пазычку на работы, зьвязаныя з абаронаю.

— Гішпанскі урад падаўся у адстаўку Новы урад прэм'ера Валядарэса пастанавіў распусьціць 2 студзеня 1936 г. Картэзы (парлямэнт) і абвясьціць новыя выбары. У старым парлямэнце перавагу мелі партыі цэнтраправыя.

— 14 лістапада ў Англіі адбыліся выбары ў парлямэнт. Найбольшы лік мандатаў атрымала партыя кансэрватараў, уваходзячая у ўрадавы блёк. Макданальд і яго сын мандатаў не здабылі. Зьмены ураду і курсу урадавае палітыкі у выніку выбараў ня будзе.

— У Злуч. Штатах Паўн. Амэрыкі, паводле статыстыкі Амэрыканскай Фэдэрацыі Працы лік безработных дайшоў да 15 мільёнаў.

— Чэхаславацкі Прэзыдэнт Тамаш Масарык, які спаўняў абавязкі прэзыдэнта ад паўстаньня Чэхаславацкае рэспублікі, зрокся свайго становішча з прычыны старасьці (мае 85 гадоў). На свайго наступніка прэзыдэнт Масарык запрапанаваў д-ра Бэнэша, сучаснага міністра заграчічных справаў. Выбары новага прэзыдента адбылися 18 сьнежня. Выбраны д-р Бэнэш.

— Нямецкі міністар фінансаў у прамове на тэму аб нямецкай фінансавай палітыцы міш іншым сказаў, што ашчаднасьці нямецкага народу павінны быць аддадзены на узбраеньне нават тады, калі дзеля гэтага трэба будзе шмат у чым сабе адмовіць. Трэба зносіць усё дзеля асягненьня мэты.

# З жыцьця вёскі.

В. СЬВІНКА, Вішняўскай вол. Вялейскага павету. Да нас у восені прыслалі новаю вучыцяльку. Узялася яна ня столькі за навуку дзяцей, колькі за іх муштраваньне — за розныя дзіцячыя праступкі карае тым, што ставіць іх у кут „на цыпачкі", або садзіць на гадзіну ці дзьве ў „турму". А турма гэтая, гэта сьвінны хлеў. Дзеці бароняцца ад гэтага тым, што капаюць рукамі гной, адварочваюць з-пад сьцен каменьне і ўцякаюць з хлява „на свабоду".

Калі бацькі даведаліся аб гэтым і пашлі ў гэтай справе да вучыцелькі, дык тая яшчэ пратаколамі пачала страшыць Дзеці, як дзеці, могуць правініцца і часам трэба іх пакараць. Але каб з нашымі дзяцьмі абыходзіліся а-ж так—гэтага, на наш мужыцкі разум, у школе быць не павінна. Нам патрэбная свая вучыцелька, якая разумела-б добра дзяцей і ўмела-б з імі абыходзіцца па людзку.

*Куліцкі.*

**Выродкі з чорнае сотні.** Горадзеншчына). Бандары — гэта вёска, жыхары якой на шляху жыцьцёвай эвалюцыі многа чаго бачылі Ня можна ім закінуць дрэннага; былі часы, калі культурны ровень і соцыяльны сьветапагляд рабіў ім чэсьць, як людзям новага этапу, этапу адраджэньня да лепшага жыцьця. Але вось сяньня, жар гэты астыў — павеяла „прахладай". Есьць між іншым тут такія адзінкі, што калісьці „лемантавалі" нат', сказаў-бы аж праз край, псавалі сабе надарэмна кроў, разьвівалі сваю хворую фантазыю да гіганскіх скокаў, а сяньня...

Сяньня, даражэнькія, дзякуючы сваім глыбокім разорам „у мудрым розуме", спаўзлі да самай звычайнай, самай чорненькай рэакцыі. Возьмем для прыкладу Сeрожу — выбачце, калі ня ведаючы прозьвішча, скажу — той Сeрожа, што калісьці граў на гітары і строіў з сябе віртуоза „музыкальна-вакальнай-чугунна літэйнай сэкцыі",—вось гэты самы чалавек літэральна заявіў: „Беларускія календары, гэта адзін пусьцяк. вот нам необходимо нужно выписывать русскія-эмигрантскія"... Там дык хоць прынамся: „Русскій дух і Русью пахнет".

Раджу, раджу, братка, выпісваць заўсёды „руско-эмігранскія", мо' хоць калі небудзь, а пра „цара бацюшку" заікнуцца... У гэтым нават знойдзеш падтрыманьне ў польскіх абшарнікаў.

Іскра.

*Ад рэдакцыі:*

Некалі і Сьмердзякоў у Дастаеўскага пад акампанімэнт гітары разводзіў сваю сьмердзякоўскую філязофію. Рыхтык, як ваш Сeрожа. На гэта адзін адказ: у кожнай хаце павінен вісець свой беларускі календар.



Адказны Рэдактар і Выдавец ВІНЦЭСЬ СКЛУБОЎСКІ. Друкарня І. Баеўскага, Вільня, Татарская вул. 13.